

Hein
Blommestijn
Spel van liefde

Het loflied van de blinde mysticus
Jean de Saint-Samson

Mystieke teksten & thema's

Aan het begin van de zeventiende eeuw schrijft Jean de Saint-Samson een bruiloftslied in proza. Als gehandicapte en 'ongelletterde' plaatst hij zich in de traditie van mystieke commentaren op het bijbelboek Hooglied.

Deze uitzonderlijke tekst schildert de relatie van God en mens op beeldende wijze. Als in een gedicht beschrijft hij het mystieke huwelijk. Dat voltrekt zich in de schepping van de mens, in zijn verlossing en in de Eucharistie. Zo maakt hij ons bewust van fundamentele menselijke ervaringen. In haar volheid neemt de Eeuwige Wijsheid bezit van de mens.

De lezer wordt meegenomen in de onstuimigheid van dit spel van liefde en kan hierin zijn eigen weg ontdekken.

De tekst – in een vertaling van Sicco Spoelstra – wordt uitvoerig ingeleid en in zijn context geplaatst door Hein Blommestijn.

Dr. Hein Blommestijn is medewerker van het Nijmeegse Titus Brandsma Instituut en als docent Spiritualiteit gespecialiseerd in de mystieke traditie en geestelijke begeleiding. Hij is auteur van verschillende boeken en coördinator van het uitgaveproject van Jean de Saint-Samson.

TEN HAVE / CARMELITANA

ISBN 90-259-52437

9 789025 952433

Jean de Saint-Samson

SPEL VAN LIEFDE

Het loflied van een blinde

Inleiding en commentaar van Hein Blommestijn
Vertaling van Sicco Spoelstra

CARMELITANA — GENT
TEN HAVE — BAARN

Mystieke teksten & thema's

17

© 2001, Uitgeverij Ten Have, Baarn
Postbus 5018, 8260 GA Kampen
ISBN 90 259 5243 7
NUGI 631
Omslag Geert de Koning

Voor België
Uitgeverij Carmelitana, Gent
ISBN 90 76671 22 2
Wettelijk Depot D/2001/0770/09

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. *All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.*

INHOUD

INLEIDING 7

Vertaling 14

Literatuur 16

VERTALING EN COMMENTAAR 19

INLEIDING

Een blinde die tot schrijver wordt, is ongewoon in de geschiedenis van de mystieke literatuur. Maar is blindheid geen gunstige voorwaarde om tot de helderziendheid van de mystiek te komen? Vaak hebben wij geen oog voor de werkelijkheid doordat we geobsedeerd worden door allerlei aspecten die beantwoorden aan onze angsten en verlangens, behoeften en gedachten. De vraag is daarom of de blinde schrijver van de hier gepubliceerde tekst in staat is om mensen in de eenentwintigste eeuw tot gids te zijn in 'het spel van de liefde' zoals hij het menselijk bestaan definieert. Maar wie is deze blinde gids die bereid is om ons bij de hand te nemen op onze tocht?

Jean du Moulin wordt op 30 december 1571 gedoopt in de parochiekerk van Saint-Hilaire te Sens in Midden Frankrijk. Hij moet dus kort daarvoor geboren zijn, als zoon van Pierre du Moulin, een belastinginspecteur, en Marie d'Aiz. Er is sprake van twee broers en misschien heeft hij ook zussen. Op drie-jarige leeftijd wordt hij blind als gevolg van een slechte behandeling van de pokken door een onbekende voorbijganger die pretendeert hem te kunnen helpen. Meneer Garnier, pastoor van Saint-Pierre-le-Rond te Sens, geeft hem enig taalonderricht. Daarnaast leert hij hem spelen op spinet en orgel. Hij gaat ook naar school, waarbij een jongen hem vergezelt als helper. Jean verwerft een bescheiden kennis van het Latijn en enige vertrouwdheid met de literatuur. Zo maakt hij bijvoorbeeld kennis met de dichter Ronsard. Ofschoon zijn blindheid hem verhindert om binnen te treden in de wereld van literaire teksten door middel van lezen en schrijven, wordt taal voor hem tot een middel om zijn gedachten te ordenen en vorm te geven aan zijn ervaring.

Wanneer hij ongeveer tien jaren oud is, verliest hij zijn beide ouders. Daarna verblijft hij bij zijn oom Zacharie d'Aiz die zijn voogd wordt. In deze periode speelt hij vaak op het orgel van de kerk Pierre-le-Rond en van die van de dominicanen waar hij enkele jaren organist is. Men zegt dat hij zich van het huis van zijn oom aan de grote straat alleen daarheen begeeft 'alsof hij zijn stappen telt'. Vanaf zijn twaalfde jaar geldt hij als een bekwaam musicus die verschillende instrumenten bespeelt. Hij wordt gevraagd voor allerlei concerten die gegeven worden in de stad bij bijzondere gelegenheden. Er wordt beweerd dat hij in deze jaren boeken van spiritualiteit begint te lezen, met als gevolg dat hij weigert om balletten op te luisteren en andere gelegenheden tot vermaak. Dit is weliswaar een hagiografisch thema dat historisch niet te controleren valt. In ieder geval schijnt hij in deze tijd reeds regelmatig te lezen in de *Navolging van Christus* van Thomas van Kempen, de *Institutiones* die aan Tauler worden toegeschreven en het Bruygom's Mantelken (1544) van de franciscaan Frans Vervoort¹. Er wordt verteld dat hij onder invloed van deze lectuur besluit om het huis van zijn oom te verlaten om zich zo geheel te wijden aan zijn geestelijke lezing. Wat hier ook van waar is, in zijn geestelijke 'lezing' is hij afhankelijk van de nabijheid van anderen die teksten voorlezen. Zijn spiritualiteit wordt in ieder geval reeds in een vroeg stadium geïnspireerd door auteurs uit de Nederlanden en het Rijnland.

---

1 De franciscaan Frans Vervoort (†1555) is geestelijk begeleider van begijnen te Mechelen en biechtvader in het gasthuis. Met bovengenoemd boekje heeft hij veel succes in de Nederlanden. In 1596 verschijnt het in het Frans als *Mantelet de l'Epoux*, en wordt een belangrijke inspiratiebron van Jean de Saint-Samson en later leidraad voor de drang tot verinnerlijking in de Franse karmel. Om nog te zwijgen van Port-Royal, waar men het in 1616 nog gebruikt. Recent onderzoek geeft echter aan dat de franciscaan niet erg oorspronkelijk is, want in het Bruygom's Mantelken kopieert hij teksten van Tauler en Alijt Bake (†1455).

Op een gegeven ogenblik trekt Jean naar Parijs, waar hij intrekt bij zijn broer Jean-Baptiste du Moulin en diens vrouw Anne Douet die op hun beurt verbleven in het huis van haar moeder dat dicht bij de kerk van Saint Eustache ligt. Men zegt dat hij daar vier of vijf jaren gewoond heeft. Hier concentreert zijn leven zich in ieder geval geheel op de spiritualiteit, want hij besteedt zijn dagen aan gebed en het bezoeken van kerken. Hij luistert graag naar preken en kan ze naderhand bijna woordelijk herhalen. Jean Douet, een jongere broer van zijn schoonzuster, schrijft in een latere getuigenis dat Jean-Baptiste sterft rond eind januari 1601 en dat zijn zus Anne enkele maanden later sterft. Daarna logeert Jean nog zeven of acht maanden bij de schoonmoeder van zijn broer tot januari of februari 1602. Hoewel betrouwbare historische gegevens ontbreken over deze eerste periode van zijn leven, kunnen we aannemen dat hij rond 1597 naar Parijs kwam. Tijdens zijn verblijf bij de familie Douet is de jonge Jean Douet hem regelmatig van dienst bij het lezen. Maar soms verveelt hij zich bij deze vrome literatuur en slaat ongemerkt vijf of zes bladzijden over. Opnieuw dakloos geworden, vindt Jean du Moulin onderdak bij de heer de Montdidier vlak bij de Notre Dame in de rue Saint-Pierre-aux-Boeufs. Vanwege een aantal rechtzaken verblijft deze prior van de reguliere kanunniken van Augustinus uit Abbeville in Picardië gedurende ongeveer twee jaren in Parijs. Hij heeft Jean-Baptiste, de overleden broer van Jean, in Rome leren kennen. Vanwege deze vriendschap trekt hij zich het lot aan van de blinde en neemt hem op in zijn huurkamer. Jean komt vaak voor een gesloten deur en moet dan zonder voedsel buiten blijven tot zijn gastheer 's avonds laat thuis komt. De kerken zijn daarom niet alleen de plaats voor lange uren van gebed en meditatie, maar bieden hem ook een groot deel van de dag onderdak. Jean is al blij als hij zijn honger en dorst kan stillen met een beetje water en brood. Hij deelt armoede en ondervoeding met de grote mas-

sa met wie hij de straat deelt. Zijn blindheid verergert deze kwetsbaarheid doordat hij zich nauwelijks nuttig kan maken. Zowel materieel als geestelijk leeft hij aan de rand van de samenleving, zodat hij zich meer en meer kan concentreren op het wezenlijke. In deze periode groeit zijn belangstelling voor de mystieke literatuur en maakt hij zich nuttig als organist in de kerk Saint-Pierre-aux-Boeufs. Daarna logeert hij korte tijd bij de Saint-Severin en vervolgens bij een kruidenier dicht bij het karmelklooster van de place Maubert. Van 's morgens zes uur tot twaalf uur 's middags vinden we hem geknield bij het hoofdaltaar van de karmelkerk. Bijna iedere dag gaat hij hier ter communie en biecht af en toe bij pater Jacques Jacquet. Daarnaast zwerft hij talloze uren door de stad op zoek naar het advies van een bekwaam geestelijk begeleider en naar geestelijk voedsel. Als gehandicapte staat hij buiten het milieu van de salons en spreekkamers waar de mystiek geïnspireerde elite van die dagen discussieert over belangwekkende spirituele onderwerpen. Na de verschrikkingen van de godsdienstoorlogen geldt het begin van de zeventiende eeuw als een periode van religieus herstel en nieuw élan. Talloze vertalingen van mystieke geschriften zien in die dagen het licht.

Op een goede dag, het is het feest van de heilige Agnes in 1604, vraagt Jean aan de jonge karmeliet Mathieu Pinault of hij tijdens de hoogmis even op het orgel mag spelen, omdat hij een bijzondere verering koestert voor deze heilige. Dit is het begin van een diepe vriendschap die vele jaren zal duren. Zij delen hun liefde voor de muziek en voor het geestelijk leven. Doordat Jean zich reeds vele jaren toelegt op zijn geestelijke weg, neemt hij al gauw het voortouw in hun gesprekken en wordt in zekere zin de geestelijke begeleider van de jonge religieus die nog nauwelijks vorming in het geestelijk leven genoten heeft. Zij lezen samen Tauler, Ruusbroec, Hendrik Herp, de Evangelische Peerle en andere mystieke werken. Doordat Jean reageert op de lezing

met zijn eigen commentaar, ontstaat er gaandeweg een mystieke kring in de kapittelzaal van de Karmel waar vele jongeren theologie studeren aan de Sorbonne. Wanneer op een dag pater Guillaume hem een dienst bewijst, vraagt deze hem als wederdienst om twee of drie versetten van het Magnificat zo mooi als hij kan op het orgel te spelen. De broeders die in het koor aanwezig zijn en de andere mensen in de kerk raken buiten zichzelf door de geestelijke draagwijdte van deze klanken. Zijn orgelspel levert hem kleine vergoedingen op en verder bedelt hij voor zijn levensonderhoud. Zijn zorgeloos leven in armoede verbijstert zijn jonge vrienden in de Karmel, die er een te vermetel vertrouwen op de Voorzienigheid in zien. Zij herkennen het nog niet als de consequentie van hun gezamenlijke geestelijke lezing. Jean wijst het aanbod van zijn vriend Mathieu Pinault af om hem een baantje te bezorgen als organist van de abdij van Saint Victor, die dan vacant is. De karmelieten geven hem vaak te eten en bieden hem meer en meer onderdak, hoewel zij zelf vaak gebrek aan voedsel hebben.

In 1606 zegt hij aan Mathieu Pinault: 'God roept me religieus te worden in jouw klooster in Dol'. Deze ziet dit als onuitvoerbaar, want de blindheid van Jean vormt een serieus obstakel en bovendien heeft de provincie van Touraine sinds veertig jaren de regel dat zij geen kandidaten aannemen als lekenbroeder. Wanneer Jean toch een brief laat schrijven aan de prior provinciaal, komt er het onverwachte antwoord dat hij welkom is op voorwaarde dat hij zelf zijn reiskosten betaalt en zijn eerste habijt. Hij ontvangt binnen de kortste keren enkele giften die hem dit mogelijk maken. Hij wordt op een paard gezet en trekt naar het verre Bretagne. Hier vindt hij een klein klooster waar grote materiële en geestelijke armoede heerst. Hij begint zijn noviciaat, maar door het gebrek aan geestelijke begeleiding vertrouwt hij zich toe aan God zelf om binnengevoerd te worden in het land van de Karmel. Aan zijn voornaam Jean voegt hij de

---

patroon toe van de kathedraal van Dol: Saint Samson, de eerste bisschop van dit stadje. Op 26 juni 1607 legt hij zijn geloften af op de Regel van de Karmel². Het voedsel is zeer schamel en eenzijdig, en de vochtigheid van de streek vormt een aanslag op zijn gezondheid. Soms ziet men hem rillend van de koorts tegen een tuinmuur, waar hij zich probeert te warmen in de zon. Wanneer de pest uitbreekt, vluchten de karmelieten in paniek de stad uit nadat een van hen sterft en een andere besmet raakt. Ze laten de zieke over aan de zorgen van de jonge broeder Olivier en een leek. Ondanks zijn handicap besluit Jean bij hen te blijven en zich naar vermogen dienstbaar te maken. Wanneer de zieke in een plotselinge vlaag van waanzin zich uit het raam wil storten, snelt Jean toe en roept de twee andere helpers om hem samen weer in bed te leggen. Jean loopt ook zelf de pest op en moet enige tijd verblijven in een kamp buiten de stad waar men de pestlijders geïsoleerd houdt.

Bezoekers van de karmelkerk raken onder de indruk van deze blinde karmeliet die niets anders lijkt te doen dan bidden. Koortslidders vragen hem om gebed, waarna hij bij de vroegmis gewoonlijk een gebedsformule over hen uitspreekt die in Rome in de Sint Pieter gebruikt wordt tegen de koorts. Antoine Revol, de bisschop van Dol hoort hiervan en komt verontrust met zijn persoonlijke theoloog polshoogte nemen. Wanneer de bisschop heftig tegen hem uitvalt vanwege dit vrome gedoe dat hij voor bijgelovigheid aanziet, staat Jean hem in alle rust te woord. Het gevolg van dit conflict is dat de bisschop zeer onder de indruk raakt van deze blinde broeder die zijn ogen slechts op God gericht houdt. Vanaf die tijd zoekt hij hem regelmatig op voor geestelijke begeleiding. Voor zijn dood in 1629 vraagt hij Jean om een handleiding voor zijn geestelijk leven voor hem te schrijven. Deze mooie tekst

---

2 Vgl. Kees Waaijman, *De mystieke ruimte van de Karmel, Een uitleg van de Karmelregel*, Kampen / Gent, 1995.

is een systematische uiteenzetting van de geestelijke weg die weinig aan actualiteit verloren heeft.

In 1612 vragen zijn vroegere vrienden uit de Karmel van Parijs, die ondertussen in het klooster van Rennes tot een terugkeer naar het contemplatieve ideaal van de Karmel gekomen zijn, hem om daarheen te verhuizen en deel te gaan uitmaken van deze hervorming van Touraine. Dit betekent dat Jean een tweede noviciaat ondergaat onder leiding van Mathieu Pinault, zijn vroegere leerling. Onzeker in de beoordeling van zijn geestelijk leven vraagt men hem om een beschrijving hiervan op papier te zetten, zodat men dit kan voorleggen aan hun burens de paters jezùieten, en André Duval en Guillaume Gibieuf, theologen uit Parijs. Deze paar bladzijden zijn de eerste van de 4000 pagina's die hij in de loop der jaren zal dicteren. Wanneer de provinciaal van de ongeschoeide karmelieten die zich sinds kort in Frankrijk gevestigd hebben op bezoek komt, vraagt men ook hem in een gesprek tot een beoordeling te komen. Gerustgesteld door het positieve oordeel van deze experts, maakt men meer en meer gebruik van zijn geestelijke inzichten in de vorming van de jonge karmelieten. De meest bekwamen stuurt men naar hem toe om voor te lezen en langzamerhand om de commentaren die hij dicteert op te schrijven. Zij begrijpen niet altijd wat hij zegt of kunnen hem amper bijhouden. Jongeren uit Bretagne hebben bovendien moeite met de Franse taal. Daarnaast is Jean de organist van de kerk. Regelmatig bezoekt hij zieken en stervenden in de stad. Ofschoon hij een zeer teruggetrokken leven leidt, is hij op de hoogte van wat zich afspeelt in de stad en komen mensen bij hem om raad. Hij onderhoudt een uitgebreide correspondentie. Wanneer in de dertiger jaren de affaire van de bezetenheid van een aantal ursulinen speelt in Loudun, vormen de duivelbezweeringen daar een groot spektakel dat uit heel Europa publiek trekt. Jean schrijft een paar brieven aan de zusters en aan zijn medebroeders die geconfronteerd worden met deze verwarring. Hij

schrijft ook enkele brieven aan Marie de Médicis, de koninginmoeder die in opstand komt tegen haar zoon Lodewijk XIII, waarin hij haar tot kalmte en gehoorzaamheid maant.

Naarmate Jean ouder wordt, krijgt hij meer te lijden aan ziekten. Hoewel hij dankbaar is voor de goede zorgen van zijn medebroeders, wijst hij systematisch alles af wat hem een te grote uitzonderingspositie geeft. Tot het einde wil hij zijn volledige aandacht gericht houden op God alleen die heel zijn liefde vormt. Hij sterft op 14 september 1636, het feest van Kruisverheffing 'in de armen van zijn goddelijke bruidegom', terwijl hij voor de laatste keer de woorden uit de brief van Paulus aan de Galaten (2:19) herhaalt: *Christo confixus sum cruci*, 'met Christus ben ik gekruisigd'.

De tekst die wij hier publiceren, is de meest poëtische prozatekst van Jean de Saint-Samson die bewaard is gebleven. Een moeilijke tekst, maar een buitengewoon mooie tekst als we het aandurven om ons in de maalstroom van de woorden te voegen in zijn spoor, op zoek naar een contemplatief leven van gelaat tot gelaat. Wij hopen dat de lezers zich hiertoe laten verleiden.

VERTALING

Het hooglied of *Épithalame* van Jean de Saint-Samson lijkt op het eerste gezicht een tekst waarin woorden gebezigd worden zoals wij die uit het moderne Frans kennen. Maar als we ze opzoeken in een historisch woordenboek, blijken er aanmerkelijke verschillen in betekenis te bestaan met de tegenwoordige taal³. Vele woorden moeten zo worden nagegaan. Ook het kerklatin kan een rol spelen.

Een belangrijk woord is: *objet* of voorwerp. Omdat in de

3 Zo betekenen *étonner* verbijsteren; *admiration* voorwerp van verbazing; *aller à* aanvallen, ten strijde trekken; *autrement* anders, maar ook: wat nog

---

Franse liefdespoëzie van die tijd vaak sprake is van het *voorwerp van mijn liefde* of het *geliefde voorwerp*, is in de Nederlandse vertaling van deze liefdestekst het woord voorwerp zo aangevuld.

Posséder of bezitten, is meestal vertaald door genieten (genieten van het bezit van).

Een centrale rol speelt het voorzetsel *en*. Omdat alles zich afspeelt *in* de Bruidegom en *in* de bruid(en) wordt *en*, vaak ten overvloede, toegevoegd: *en moi, en toi, en vous*.

Heel vaak wordt iets een tweede maal door synoniemen uitgedrukt. Een stijlmiddel om nadruk ergens op te leggen. Voor zover mogelijk is gepoogd om ook in het Nederlands bruikbare synoniemen te vinden. Het overvloedig stromen van de tekst blijkt ook uit de menigte overwegingen die zich verdringen binnen de zinnen. Buitensporig zijn de gedachten, buitensporig is de taal. Dat brengt er toe de vertaling zo eenvoudig mogelijk te houden om daarmee alle overwegingen een plaats te kunnen geven. Wordt de compactheid (en duidelijkheid) van het Nederlands daardoor groter, dan is wel eens een andere grammaticale vorm gebruikt. De volgorde van de zinsdelen is in het Nederlands vaak anders geworden. Dat heeft meestal te maken met de verschillen van de twee talen. Denk alleen maar aan het feit dat het Frans de klemtoon legt aan het einde van woorden of zinnen, terwijl het Nederlands een heel gevarieerde manier kent.

Deze vertaling poogt niet alleen een getrouwe weergave te zijn van de oorspronkelijke Franse tekst, maar bovendien het beschreven mystieke proces zo weer te geven dat de Nederlandse lezers toegang krijgen tot de innerlijke beweging van deze tekst.

---

erger is; veel meer; *hardi* overmoedig, onbeschaamd, lomp; *titre* inhoud, onderwerp van een boek; *même* kan een hoge mate van iets aanduiden; bijvoorbeeld: *l'amour même de l'Époux envers l'épouse* de grote liefde van de Bruidegom voor zijn bruid.

Een blinde auteur die dicteert zonder contact met de geschreven tekst in een taal die ten dele reeds verouderd is en voor een aantal secretarissen een buitenlandse taal, kan slechts zo vertaald worden dat de lezers zich kunnen laten meevoeren naar de ver- ten van zijn betoog zonder gehinderd te worden door onnodige struikelstenen. Onze troost is dat dit evenzeer geldt voor de twee recente vertalingen in modern Frans, die zich soms een grotere vrijheid gepermitteerd hebben. Wij hopen dat de lezers de bekoring van deze uitzonderlijke tekst ten volle mogen smaken.

LITERATUUR

- Jean de Saint-Samson, *Oeuvres Complètes*, I, L'éguillon, les flammes, les fleches, et le miroir de l'amour de Dieu, propres pour enamourer l'ame de Dieu en Dieu mesme, Edition, introduction et commentaire par Hein Blommestijn. Préface d'Albert Deblaere, (Vacare Deo 8), Roma 1987.
- Jean de Saint-Samson, *Oeuvres complètes I, L'Aiguillon*, édition critique par Hein Blommestijn, Paris/Rome 1992.
- Jean de Saint-Samson, *Oeuvres complètes II, Méditations et Soliloques 1*, édition critique par Hein Blommestijn, Paris/Rome 1993.
- Jean de Saint-Samson, *Oeuvres complètes III, Méditations et Soliloques 2*, édition critique par Hanneke Hooft sous la responsabilité de Hein Blommestijn, Paris/Rome 2000.
- Jean de Saint-Samson, *Oeuvres Mystiques*, Texte établi et présenté par Max Huot de Longchamp et Hein Blommestijn, (Sagesse chrétienne, dl. 1), Paris 1984.
- Jean de Saint-Samson, *La pratique essentielle de l'amour*, Textes établis et présentés par Max Huot de Longchamp et Hein Blommestijn, (Collection "Sagesses Chrétiennes"), Paris 1989.

-
- Jean de Saint-Samson, *Épithalame, Chant d'amour*, Transcription moderne et présentation par Jean Perrin, Paris 1997.
- Hein Blommestijn, Writings of Brother John of Saint Samson: Letter to a religious; The exercise of levation of the spirit to God, in: *Carmel in the World* (Rome) II, 1972, 242-249.
- Suzanne-Marie Bouchereaux, *La Réforme des Carmes en France et Jean de Saint-Samson*, Paris 1950.
- P.W. Janssen, *Les Origines de la Réforme des Carmes en France au XVIIe siècle*, La Haye 1963.
- Hein Blommestijn, De mystieke ervaring van een blinde broeder, in: *Speling* 38, 1986, nr.1, 82-88.
- Hein Blommestijn, L'aspiration: prière mystique chez Jean de Saint-Samson, in: *La Vie Spirituelle* 68, 1988, n. 678, tome 142, 49-61.
- Hein Blommestijn, *Giovanni di San Sansone*, in: *Dizionario di Mistica*, a cura di L. Borriello – E. Caruana – M.R. del Genio – N. Suffi, Città del Vaticano 1998, 572-574.
- Hein Blommestijn, *La contemplazione della vita trinitaria come via mistica in Giovanni di San Sansone*, in: *In Comunione con la Trinità*, a.v., Città del Vaticano 2000, 159-178.

De serie *Mystieke Teksten en Thema's* maakt mystieke geschriften en schrijvers toegankelijk voor een breed publiek. De serie staat onder redactie van Hein Blommestijn en Kees Waaijman van het Titus Brandsma Instituut en verschijnt in een co-editie van de uitgeverijen Ten Have-Baarn en Carmelitana-Gent. Tot nu toe zijn verschenen:

1. Otger Steggink, *Aan de Bron*. Teresa van Avila: vrouw en mystica.
2. Kick Bras, *Een vloeiende, ebbede zee*. Jan van Ruusbroecs Geestelijke Bruiloft als bron voor hedendaagse spiritualiteit.
3. Hein Blommestijn (red.), *Tot op de bodem van het Niets*. Mystiek in tijd van oorlog en crisis.
4. W. Scholtens, *Kijk, hier barst de taal*. Mystiek bij Kierkegaard.
5. Thijs Rutten, *Om mijn oorsprong vechtend*. Origenes ofwel het optimisme van een mysticus.
6. Max Huot de Longchamp, *Bekleed mij met jouw schoonheid*. Inleiding in Jan van het Kruis.
7. Herman Vekeman, *Hoezeer heeft God mij bemind*. Beatrijs van Nazareth 1200-1268.
8. Gerda Valkenborgh, *Alles komt goed*. Julian van Norwich, visioenen.
9. Herman Vekeman, *Eerherstel voor een mystieke amazone*. Het Twee-vormich Tractaetken.
10. Frans Maas, *Van God houden als van niemand*. Preken van Meester Eckhart. (Tweede druk in nieuwe vormgeving.)
11. Bernard van Clairvaux, *Een God om lief te hebben*. Tekst en vertaling van *De diligendo Deo*. Vertaling door Thijs

-
- Rutten, met inleiding en commentaar van Hein Blommestijn.
12. Alijt Bake, *Tot in de peilloze diepte van God*. De vrouw die moest zwijgen over haar mystieke weg. Hertaling door Marinus van den Berg, met inleiding en commentaar van Rudolf van Dijk.
  13. Hein Blommestijn en Jos Huls, *Een spoor van liefde*. Jan van het Kruis als gids in de woestijn.
  14. Bernardus van Clairvaux, *Hij kusse mij met de kus van zijn mond*. Preken 1-9 over het Hooglied, vertaald door Nico Visser en ingeleid door Jeroen Witkam.
  15. Wilma Snoeijer, *Wandelen voor zijn aangezicht*. Jodocus van Lodenstein, een mysticus uit de Reformatie.
  16. Constant Dölle, *De weg van Titus Brandsma*. Biografie van een martelaar, 1881-1942.
  17. Jean de Saint-Samson, *Spel van liefde*. Het loflied van een blinde. Inleiding en commentaar van Hein Blommestijn, vertaling van Sicco Spoelstra.